

דבר חודש בחודשו

בס"ד

עלון 123 - תמוז 2 תשפב' עלון שומעי לקחו של מורנו הרב יואל שוורץ שליט"א
ביקורו של בייזן בארץ. זמן הביקור. י"ז בתמוז נדחה. עיני העדה. כוח ראייתם של גדולי ישראל. עד כמה חייבים לשאול דעת תורה. היוקר מאמיר - אחד מסימני עקבתא דמשיחא. התבוננות בנפלאות הבורא – המדבר.

ביקורו של בייזן בארץ

ומצליח בתוכה, והיא סמל להצלחה גדולה, וזה מזכיר לעולם את התכלית האלוקית שהקב"ה רוצה לגאול את העולם, ולהביאו לתכליתו. ובהמשך בעז"ה ההצלחה הגשמית של ארץ ישראל תביא גם להצלחה הרוחנית. מטרת הבריאה היא להגיע בסופו של דבר למשיח ולתיקון העולם, כמו שאומרים חז"ל בבראשית רבה (ב, ד) "ר"ש בן לקיש פתר קריא בגליות, והארץ היתה תהו זה גלות בבל שנאמר ראיתי את הארץ והנה תהו, ובהו זה גלות מדי ויבהילו להביא את המן, וחושך זה גלות יון שהחשיכה עיניהם של ישראל בגזירותיהן שהיתה אומרת להם, כתבו על קרן השור שאין לכם חלק בא-להי ישראל, על פני תהום זה גלות ממלכת הרשעה שאין להם חקר כמו התהום מה התהום הזה אין לו חקר אף הרשעים כן, ורוח א-לוהים מרחפת זה רוחו של מלך המשיח". (ואגב, תהום בגימטריא ישמעאל וגם דומה לגימטריא של המילים "וילדימיר פוטיין" הנוטלים חלק בקירוב תהליך ימות המשיח). הקב"ה מוביל את הבריאה מראשיתה עד תכליתה דרך כל הבריורים שבגלות לקראת התיקון. והעולם יראה את התכלית של הבריאה דרך ארץ ישראל והצלחתה, זה שנשיא ארצות הברית המעצמה הגדולה בעולם בא לבקר בארץ ישראל מעורר את תשומת לב העולם לארץ ישראל.

התקרבות האומות אל ה' ושימת לבם לארץ ישראל, היא התקיימות דברי הנביאים שהתנבאו על דבר זה, שהעולם יתאחד בשביל לעבוד את ה', כמו שכתוב בצפניה (ג, ט) "כִּי אֶזְכֹּר אֶתְּךָ אֶל עַמִּים שָׁפָה בְּרוּרָה לְקִרְאָה כְּלָם בְּשֵׁם ה' לְעַבְדוֹ שָׁכָם אַחַד". ודבר זה יהיה בארץ ישראל בעיקר, וכנאמר בהושע (ב, כה) "וְזָרְעֶתִּיהָ לִי בְּאֶרֶץ רַחֲמָתַי אֵת לֹא רַחֲמָה וְאֶמְרָתִי לֹלֵא עַמִּי עַמִּי אַתָּה וְהוּא יֹאמֵר אֶ-לֵהִי", ומפרש ש"י: "כזורע סאה להכניס כמה כורין כן יתוספו עליהן בארץ ישראל כמה גרים". והכוונה לא רק גרים רגילים אלא גם גרי תושב, גויים שיקבלו על עצמן אמונה בה' ומצוות בני נח.

ונאמר בישיעיהו (ב, ב-ג) "וְהָיָה בְּאַחֲרֵית הַיָּמִים נִכּוֹן יְהִיָּה הַר בֵּית ה' בְּרֹאשׁ הַהָרִים וְנִשְׂא מִגְבְּעוֹת וְנִהְיוּ אֲלֵיו כָּל הַגּוֹיִם, וְהָלְכוּ עִמָּי רַבִּים וְאָמְרוּ לָכוּ וְנַעֲלָה אֵל הַר ה' אֵל בֵּית אֶ-לֵהִי יַעֲקֹב וְיִרְנוּ מִדְּרָכָיו וְנִלְכָה בְּאַרְחֻתָיו כִּי מִצִּיּוֹן תֵּצֵא תוֹרָה וְדָבַר ה' מִירוּשָׁלַם". ובפרק נו, ז "וְהִבְיֵאוּתִים אֵל הַר קְדֹשִׁי וְשִׁמְחֻתִים בְּבֵית תְּפִלְתֵי עוֹלְתֵיהֶם וְזִבְחֵיהֶם לְרִצּוֹן עַל מִזְבְּחֵי כִּי בֵיתִי בֵּית תְּפִלָּה יִקְרָא לְכָל הָעַמִּים". ובישיעיהו בפרק ס: א קוּמִי אוּרִי, כִּי בָּא אוּרֶךְ; וּכְבוֹד ה', עֲלֶיךָ זָרַח. ב. כִּי-הִנֵּה הַחֹשֶׁךְ יִכַּסֶּה-אֶרֶץ, וְעֶרְפָל לְאֲמִים; וְעֲלֶיךָ זָרַח ה', וּכְבוֹדוֹ עֲלֶיךָ יִרְאָה. ג. וְהָלְכוּ גוֹיִם, לְאוּרֶךְ; וּמְלָכִים, לְגִנֵּה זָרְחָךְ. ואמרו חז"ל במדרש עתידה ירושלים שתהיה פנס לאומות העולם.

דבר נוסף יש בביקור האמריקאי, להראות לעולם את חשיבות הארץ ויושביה היהודים, עד שאמריקה מרגישה צורך למלא חובה נימוסית כלפי ישראל. וככתוב (תהלים קכב, ו) "שָׂאֵלוּ שְׁלוֹם יְרוּשָׁלַם יִשְׁלֵיו אֶהְבֶּךָ". "המילה ישליו היא בגימטריא אמריקה כאילו הם אוהבי ישראל, אם כי המילה ישליו היא מזכירה לשון אשליה, ואכן קרו שני הדברים. ולפעמים כך ולפעמים כך.

ביידן הצהיר שברצונו לעזור לבטחון ישראל נגד האיום האיראני, וזה מזכיר את דברי עשיו ליעקב (בראשית לג, יב)

בכל דבר שקורה עלינו לנסות לקרוא אותו לפי התורה, כדברי החתם סופר על הכתוב אצל המלך (דברים יז, יח) "וְהָיָה כְּשִׁבְתוֹ עַל פֶּסֶא מִמְּלַכְתּוֹ וְכָתַב לוֹ אֶת מִשְׁנֵה הַתּוֹרָה הַזֹּאת עַל סֵפֶר מַלְפָּנַי הַפְּהִינִים הַלְוִיִּם". שהכוונה היא לא רק על חיוב קריאת התורה התמידי אלא גם על חיוב קריאת מאורעות חיוו על פי התורה. וכן כתב הגר"א שכל המאורעות רמוזים בתורה אפילו מאורעות פרטיים של כל אדם. ולכן עלינו לחפש בעין תורנית מה מלמד ומעורר אותנו כל מאורע.

הנשיא האמריקאי בייזן הוצרך לבקר בסעודיה, בגלל הצורך האמריקאי בנפט שלהם משום שכעת יש חרם על הנפט הרוסי, ומפני הנימוס ביקר גם בארץ וברשות הפלסטינאית.

נסה להבין מה מרמזים לנו משמים בביקורו זה. כפי הנראה שחלק ממטרת הביקור היה בשביל חיזוק הקשרים עם היהודים, שהקשרים עם המפלגה הדמוקרטית הצטננו לאחרונה, במיוחד אחרי התמיכה הגלויה של יהודים רבים בטרומפ. וכאן יש לשים לב לדבר מענין מאוד, בדרך כלל היהודים מצביעים למועמד מהמפלגה הדמוקרטית שסמלה הוא חמור, שהיא גם סייעה בזמנו להקמת מדינה יהודית בישראל (בשעה שהמפלגה הרפובליקנית התנגדה לכך) והמשיכו לסייע גם הרבה לאחר מכן, ומתאים להם הסמל חמור, כמסמל את חמורו של משיח, שהם מסייעים לעם ישראל המתקרב לגאולה. אך בתקופה האחרונה הם ירדו בדרגתם הרוחנית, גם ביחס לעם ישראל וגם ביחס למוסר האנושי והבסיסי. ובמקום להיות חמור המסמל גאולה, הם הפכו להיות כמו "גללי חמורו של משיח", דבר המתאים במיוחד לזמן הקריאה של פרשת בלק בחו"ל בו קוראים על חטא בעל פעור, שענינו עשיית הצרכים ליד האליל. וכל זה מעורר אותנו שאנחנו צריכים לתקן את העולם מהרוע העולמי ששורר בו, והתיקון יהיה על ידי ארץ ישראל. ונרחיב את הדברים.

זמן הביקור בפרשת בלק (בחול'ל) ופרשת פנחס בארץ

ביקורו של בייזן בארץ בזמן הקריאה בתורה על חטא בעל פעור, מעורר את תשומת לבנו להתבונן לא רק במאורע – אלא גם בזמן שבו אירע הדבר.

השמאל בעולם (הליברלים) לוחם לשבור את כל המסגרות והמוסכמות, שזהו ענינו של בעל פעור. כפי שהיה מורי ורבי הרב חיים שמואלביץ זצ"ל רגיל להסביר בענין בעל פעור, שעבודתו בצורה מבוזה, כלשון המדרש: "במה עובדין... אוכלין תרדין ושותין שכר ומתריזין בפניו". ולכאורה איזה מין עבודה היא זו, שמבזים אותה? ביאר הרב חיים, שהעבודה זרה של בעל פעור היא לשבור את כל המוסכמות שאין בושה ואין כבוד. "אליל ההפקר".

זוהי בדיוק העבודה זרה של ימינו, הפקרות ופריקת כל עול, בלי מסגרת משפחתית או מדינית, רק איש הישר בעיניו יעשה, וכך מרגישים בעולם שאין תכלית לעולם ולחיי האדם וממילא נעשה הכל הפקר ופריצת מסגרות. ארץ ישראל מסמלת את תיקון העולם, בפרט כעת שנבנתה מחדש ועם ישראל שב אליה

"וַיֹּאמֶר נִסְעָה וְנִלְכָּה וְנִלְכָּה לְגִדְדָּךְ... שהציע לו שילך אתו לטובתו."

ועוד: החת"ם סופר העיר על דברי חז"ל: (במסכת תמיד) איזהו חכם הרואה את הנולד. לא "יולד" את העתיד, אלא "הנולד" – העבר, אף שהכוונה היא על העתיד? אלא מכח שהם מתבוננים בעבר הם רואים דרכו את העתיד, כמו שכתוב (דברים לב, ז) "זָכַר יְמוֹת עוֹלָם – אַז – בִּינוּ שְׁנוֹת דוֹר וָדוֹר", ומי אלו? – "שָׁאֵל אֲבִיךָ וַיְגַדֵּךְ וְזָקְנֶיךָ וַיֹּאמְרוּ לְךָ".

סייעתא דשמיא לגדולי הדור בכל עצה

הגה"צ רבי אליעזר דסלר במכתב מאליהו (חלק א') כתב: "מזה יוצא לנו גדר אמונת חכמים, מי שרוצה להאמין להם יוכל להשתמש בראייתם הכהירה והיו לו לעינים, מדבריהם נוכל לקבל הישרה בהשקפות העולם ובהנהגה מעשית, ולא עוד אלא בה במידה שאנו נעשים תלמידיהם ומתאמצים להבין דרכי המחשבה שלהם, באותה מדה גם דעתו מקבלת יישר, ולפיכך גדולי דורנו אשר עסק חייהם להמשיך כתלמידים נאמנים בדרכי מחשבתם של חז"ל זוכים לישרות זו במידה עצומה עד שחווה דעתם אפילו בדבריהם שאין להם מקור מפורש וגם עצות במילי בעלמא ברורה ואמיתית כאשר ישאל איש בדבר האלוקים כמו שרואים בעינינו ת"ל גם בדור הזה...". מורי ורבי מרן הרב שך אמר דברים שהיו נראים בשעתו בלתי הגיוניים בעליל, ולבסוף ראו כולם איך שצדק וראה למרחוק, ביאור הדבר, שצדיק גוזר והקב"ה מקיים, וגם שהוא רואה מה שאנחנו לא רואים.

בדורינו זכינו לראות את מרן הגאון רבי חיים קניבסקי זצוק"ל שזכה לראות דברים שאחרים לא ראו, אחד המעשים המופלאים שהיו שבא אליו אחד ובישר לו שנולד לו נכד וביקש ברכה לקראת הפדיון הבן, והוא אמר לו שזה ברכה לבטלה, כי הוא לוי! אותו אדם שכר חוקר שבדק את שורשי המשפחה ולבסוף גילה שהוא לוי! ועוד מעשים רבים כאלו.

בהרבה מקומות בספרי גדולי הדורות רואים כיצד הם ראו את העתיד ורמזו אותו בכתביהם.

אחת הדוגמאות יש לציין בפירוש האור החיים הקדוש בפרשת בלק המביא את דברי חז"ל שייהרג משיח בן יוסף על ידי רומילוס. ובכל הספרים נזכר בלשון "ארמילוס" רק האור החיים שינה וכתב "רומילוס", וכידוע בשנת תש"ב היה הצורך הנאצי רומל על פתחי הארץ וכמעט נכנס לארץ ישראל, וכמה מגדולי הדור עלו לקבר האור החיים ושם התפללו ושם זכו חלקם לראות את שם הווי"ה זוהר לפנייהם ומאז כוחותיו של רומל נסוגו בניסים.

כך גם בספר משך חכמה פרשת בחוקותי מביא דברים נשגבים המרמזים ממש על מצב עם ישראל לפני השואה ובשואה ואחריה.

ידועה מה שאומרים בשם רבי חיים מבריסק שהציונות לא באה בשביל עצמאות יהודית אלא להתיר את העריות בפהרסיא, (כמו שאמרו חז"ל על בני ישראל שלא בקשו ישראל לעבוד ע"ז אלא להתיר להם את העריות בפהרסיא!) וכמו כן בשנים האחרונות במדינה מתירים כל תועבה בפהרסיא, וניתן לראות בעליל את התגשמות הדברים.

עד כמה חייבים לשאול דעת תורה

ישנם שחושבים שדעת תורה היא בנוגע לתורה ולהלכה, ואין זה נכון, בכל דבר ודבר ישנה דעת תורה, התורה מקיפה את העולם כולו, "איסתכל באורייתא וברא עלמא" העולם נברא על פי התורה והיא כמפת התכנית של העולם, וחכמי התורה שבכל דור הם אלו שיודעים לקורא נכונה את מפת העולם המשתקפת בתורה. וכמו שאמר בן בג בג "הפוך בה והפוך בה דכולא בה ובה תחזי".

גם במילי דעלמא וגם בהשקפה, צריך ללכת אחרי דעות גדולי הדור, ולא כל אחד יכול להיות רב בדבר זה, אלא גדולי הדור,

ויעקב ענה לו (בראשית לג, יד): "יַעֲבֹר נָא אֶ-דְּנִי לְפָנֶי עֲבָדוֹ וְאֲנִי אֶתְנַהֵלָה לְאִטִּי לְרַגְלֵי הַמְּלָאכָה אֲשֶׁר לְפָנֶי וּלְרַגְלֵי הַיְלָדִים עַד אֲשֶׁר אָבֵא אֶל אֲדֹנָי שְׁעִירָה". ורש"י מביא שיעקב לא הלך אליו, ואימתי ילך, בימי המשיח, שנאמר (עובדיה א, כא) וְעָלוּ מוֹשְׁעִים בְּהָר צִיּוֹן לְשֹׁפֵט אֶת הָרַע וְעָשׂוּ וְהִיָּתָה לְהַ' הַמְּלוּכָה. "ובהמשך נאמר שעשיו אמר לו אציגה נא עמך מן העם אשר איתי, ומפרשים שהכוונה לשמור עליו, ויעקב לא קיבל. כיום באמריקה שהיא גם מעשיו, יש את הקיבוץ הכי גדול של יהודים בעולם, ויש בזה קיום של הדברים שעשיו יסייע ליעקב. (דבר זה כבר התחיל אחרי השואה, שאומות של עשיו סייעו ליהודים).

י"ז בתמוז נדחה

השנה י"ז בתמוז ותי"ב נדחים, דבר שנדחה אינו חשוב כל כך כמו מה שחל בזמנו, וכמו שחז"ל אומרים (מגילה ה') "...רבי רחץ בקרונה של צפורי בשבעה עשר בתמוז ובקש לעקור תשעה באב ולא הודו לו, אמר לפניו רבי אבא בר זבדא, רבי לא כך היה מעשה, אלא תשעה באב שחל להיות בשבת הוה ודחינוהו לאחר השבת, ואמר רבי הואיל ונדחה ידחה ולא הודו חכמים". משמים מרמזים לנו על חובתינו לחזק את ארץ ישראל כדי שתשפיע על העולם כולו, ונזכה לתיקון העולם, ולא נצטרך לגלות ולצומות שבעקבותיה. ונזכה במהרה לנאמר "במוצאי שביעית בן דוד בא". (הגמטריא של שביעת) (כפי שכתוב בתורה (חסר) היא תשפ"ב).

עיני העדה

הקדמה

לקראת תקופת הבחירות יש להתבונן בסוגיית הציונות לגדולי ישראל. ראשית יש להקדים ביחס לבחירות, ניתן לומר כי אנחנו בני הצבור החרדי איננו בוחרים אלא מצביעים! את הבחירות כבר בחרו עבורנו גדולי הדור! היחס שלנו לבחירות אינו כשאר תושבי המדינה שבחרים לפי רצונם ולפי שכנוע או פרסומים של המתמודדים.

חשוב ללמוד ולהתבונן בכח הראיה של גדולי ישראל להבין עד כמה חשוב הציונות לדעת תורה.

כוח ראייתם של גדולי ישראל

לגדולי ישראל נתן הקב"ה כח מיוחד לראות את העבר וההווה באופן אמיתי יותר ואף לצפות את העתיד, מסתבר שלכן נקראו עיני העדה, ככתוב (ויקרא ד, יג) "וְיִאֵם כָּל עַדְתֵּי יִשְׂרָאֵל יִשְׁגּוּ וְנִעְלַם דְּבַר מַעֲיַיִ הַקֹּהֵל וְעָשׂוּ אֶחָת מִכָּל מִצְוֹת הַ' אֲשֶׁר לֹא תַעֲשֶׂינָהּ וְאָשְׁמוּ"

נשים לב, שהתואר עיני העדה נאמר בתורה על מקום שבו הסנהדרין טועים, ואולי זה מסמל, שאדרבה, גם כשהם טועים הם נקראים עיני העדה, וכמו שכותב החינוך (מצוה תצ"ו) שיש לשמוע בקולם גם כאשר הם טועים, וכך רצון התורה, וזה לשונו: "...וְטוֹב לִסְבּוֹל טַעוֹת אֶחָד וְיִהְיוּ הַכֹּל מִסּוּרִים תַּחַת דַּעְתָּם הַטּוֹב תַּמִּיד, וְלֹא שִׁיעֵשָׂה כָל אֶחָד וְאֶחָד כְּפִי דַעְתּוֹ שְׂבוּהָ יְדִיהָ הוֹרֵבֵן הַדָּת וְחֻלּוֹק לֵב הָעַם וְהַפְסַד הָאוּמָה לְגַמְרֵי. וּמִפְּנֵי עֲנִינִים אֱלֹהֵי נַמְסְרָה כּוֹזֵת הַתּוֹרָה אֵל חֲכָמֵי יִשְׂרָאֵל...".

כח זה הוא כח מיוחד לאלו שהגיעו למעלות רוחניות, מעין מה שהיה במוטן תורה (שמות כ, יד) "וְיָכַל הָעָם רְאִים אֶת הַקּוֹלֶת וְאֶת הַלְּפִידִם וְאֶת קוֹל הַשֹּׁפָר וְאֶת הַהָר עֲשָׂן וַיִּרְא הָעָם וַיִּנְעוּ וַיִּעַמְדוּ מִרְחֹק", ללמדנו שהרוחניות לא מוגבלת כמו הגשמיות, ויש כח ברוחניות לראות יותר. גם בספר חובות הלבבות (שער ח') פרק ג שבין העשירי) כתב: מי "שחזק באמונה יראה בלא עין וישמע בלא אוזן".

ראוי לציין שחלק מהתופעות של התקרבות ימות המשיח רואים בתופעת בעלי התשובה, כמו שכתוב ביחזקאל... וכל זה מראה לנו את ההתקרבות למשיח, ולכן מעוררים אותנו,

ולא זו בלבד שעם ישראל חוזרים בתשובה, גם אומות העולם מתקרבים יותר, כעת היתה בחו"ל תכנית לחבר את האומות לשבע מצוות בני נח, ועל אמונה בה' ובתכנית זו היה מספר צופים גדול כל כך שכמעט לא היה מעולם, עד שחברת גוגל הציעה מעצמה סכום של עשר אלף דולר למען המפעל הזה. "כִּי אֲזַי אֶהְיֶה אֶל עַמִּים שְׂפָה בְּרוּרָה לְקָרָא כְּלָם בְּשֵׁם יְהוָה לְעִבְדוֹ שְׂכָם אֶחָד" (צפניה ג, ט).

התבוננות בנפלאות הבורא - המדבר

המדבריות הם חלק נכבד בעולם, כיום כרבע מהעולם הם שטחים מדבריים. המדבריות מתאפיינות בנוף צחיח ובצמחיה דלה, וכמעט בלי משקעים ומים. ביום שורר בהם חום רב ובלילה שוררת בהם קרה, מה שמקשה מאוד את המגורים במדבר. מלבד זאת לעיתים ישנן במדבר סופות חול עצומות שעלולות לקבור תחתם בני אדם ובעלי חיים. עם זאת ישנם חיים במדבר, ישנם צמחים שמתאימים לתנאי המדבר, וגם בעלי חיים. יש מקומות שמתגוררים בהם בדואים נודדים עם עדריהם. יש מקומות שמכונים 'נאות מדבר' שם פורצים מי התהום ממעמקי האדמה ויוצרים פלג מים שעל גדותיו גדלים דקלים הנותנים פירות וצמחים.

המדבר הוא בריאה מיוחדת, ולא רק מציאות של מקום ריק, וכמו שמצאנו (ראה אורח חיים רכח, א) שיש ברכה מיוחדת במי שרואה את המדבר שמברך 'עושה מעשה בראשית'. וכן מצאנו בפרק שירה, שירה מיוחדת למדבר 'מדבר אומר (ישעיה ח, א): "יִשְׁשׂוּם מְדַבֵּר וְצִיָּה וְתִגְלַל עֲרֵבָה וְתִפְרַח כְּחִבְצֵלֶת".

וכן מובא במדרש שהישוב בעולם מחולק לשלוש, שליש יישוב שליש ים ושליש מדבר. ורש"י מביא את הדברים על הפסוק (ישעיהו מ"ב) "מִי מִיָּד בְּשַׁעֲלוֹ מִים וְשָׁמַיִם בְּזָרַת תִּפְן וְכָל בְּשַׁלֵּשׁ עֶפֶר הָאָרֶץ וְשָׁקַל בְּפָלֶס הָרִים וְגִבְעוֹת בְּמֵאֲזֻנִים".

אולי בריאת המדבר נועדה כדי שאדם ידע להכיר את מעלת מקום היישוב מראית ההפך. כמו (קהלת ב, ג) "וְרָאִיתִי אֲנִי שְׁיֵשׁ וְתִרְוֹן לְחֻקָּהּ מִן הַסְּקָלוֹת כִּי־תִרְוֹן הָאוֹר מִן הַחֹשֶׁךְ", שעל ידי החושך מכירים בתועלת האור.

מקומות המדבר הם בהשגחה מיוחדת, חז"ל אמרו (ברכות לא, א) ארץ שגזר עליה אדם הראשון ליישוב נתייבשה, ושלא גזר עליה ליישוב לא נתייבשה". וכן נאמר (תהלים מו, ט) "לִכְבוֹ חָזוּ מִפְּעֻלוֹת ה' אֲשֶׁר שָׁם שְׁמוֹת בְּאֶרֶץ". "שְׁמוֹת" מלשון שממה, יש מקומות שה' גזר עליהם שיהיו שממה.

סוגי מדבר שונים

המלבי"ם על הפסוק (ישעיה לה, א) "יִשְׁשׂוּם מְדַבֵּר וְצִיָּה וְתִגְלַל עֲרֵבָה וְתִפְרַח כְּחִבְצֵלֶת" מבאר שישנם כמה סוגי מדבר שנכללו בלשון הפסוק. "מדבר" יצידי" יערבה", המדבר הוא מקום שמעצם טבעו לא ראוי לזריעה, הַצִּיָּה היא מקום שמחמת החום אי אפשר לזרוע שם, ואילו הַעֲרֵבָה היתה ראויה מצד עצמה אבל נשחתה מסיבת קוצים ודרדרים ומינים פראיים ששם. גם מזה רואים שהמדבר הוא מקום מושגח במיוחד שיהיה שומם.

ומהי ההתפעלות בראיית המדבר שמברכים עליה עושה מעשה בראשית, יתכן, כי מלבד ראיית המדבר שהוא בריאה שברא הקב"ה ולא השתנתה, שרואים שטחים נרחבים כאלו זה מעורר התפעלות על גודל הבריאה (כמו ראיית הרים וכו') יש התפעלות גם על חסדי ה' בחיי המדבר, שלמרות שהוא מקום ריק ממים ומקורות מחיה עם כל זה יש בו חיים.

פלאי החיים במדבר

שעול הציבור מוטל על כתפיהם וניתן להם כח מיוחד משמים לראות מה שאחרים לא רואים.

אף שבתורה נזכרה המצוה לשמוע לגדולי ישראל בלשון עדה ודיינים, המתפרש על הסנהדרין הגדולה, אמנם בספר החינוך (מצוה תצה). מסיים את דבריו על מצווה זו: "יעובר על זה ואינו שומע לעצת הגדולים שבדור בחכמת התורה בכל אשר יורו מבטל עשה זה. וענשו גדול מאד שזהו העמוד החזק שהתורה נשענת בו, ידוע הדבר לכל מי שיש בו דעת".

יש לשים לב לדקדוק לשונו של החינוך 'לעצת הגדולים', משמע לא רק לפסקיהם והוראותיהם אלא אפילו לעצתם יש לשמוע, ואי ציות להם הוא חטא.

הצורך במשקפיים בדורינו

ראויה לתשומת לב העובדה שבימינו הרבה מאד אנשים – בעיקר אלו השומרי תורה ומצוות, זקוקים למשקפיים כדי לראות באופן הראוי. ולמה? נראה שזה מסר לאנשי התקופה שהראייה שלנו היא קצרת אופק ואף מטושטשת, וכדי לראות צריך משקפיים לא רק של זכוכית אלא גם של תורה.

דבר זה מסמך לנו היום הרבה יותר מפעם כי אנחנו צריכים יותר את עיני העדה, ההסתר פנים של היום גדול מבעבר, בעבר במצב החיים היתה יותר קרבת ה', אבל בזמננו ישנו הסתר פנים גדול, ובהירותם של גדולי התורה מאירה בערפל ובחושך דורינו.

רמז לדבר: התפילין מקום הנחתם נקרא בתורה – "בין עיניכם", למרות שהם על הראש, (ואגב, ראוי להזכיר שבזמננו התגלה שעצבי העין עוברים במקום הנחת תפילין) אבל, הפירוש בזה שההסתכלות על העולם צריכה להיות דרך התורה דרך קבלת עול מלכות שמים.

היוקר מאמיר - אחד מסימני עקבתא דמשיחא

בזמן האחרון עלה יוקר המחיה מאוד, אחרי שכבר עלו מחירי החד פעמיים, ומוצרי שתייה מתוקה ועוד, כעת נוספו עוד פריטים לרשימה זו, כמו מחירי הלחם והחשמל והמים ועוד.

הנה, השפע הגדול שיש בדורינו לא היה כמותו מעולם, בגלל שאנחנו קרובים לימות המשיח, וכבר מתחיל השפע של ימות המשיח. וכמו שאנו רואים שיש יותר אריכות ימים בזמנינו מזמנים קודמים, וכן קללות של חטא אדם הראשון הולכים ומשתחררים, כמו בזיעת אפך תאכל לחם, שהמכונות מחליפות את עמל הכפיים, וצער הלידה ירד בהרבה, כמו כן השפע הזה הוא הכנה לימות המשיח, ומטרת השפע כדי שנוכל להגות בתורה מתוך שלוה ולהדבק בבורא כמו שכותב הרמב"ם (מלכים יב) "לא נתאוו החכמים והנביאים ימות המשיח, לא כדי שישלטו על כל העולם, ולא כדי שירדו בעכו"ם, ולא כדי שינשאו אותם העמים, ולא כדי לאכול ולשתות ולשמוח, אלא כדי שיהיו פנויים בתורה וחכמתה, ולא יהיה להם נוגש ומבטל, כדי שיזכו לחיי העולם הבא, כמו שביארנו בהלכות תשובה.

ובאותו הזמן לא יהיה שם לא רעב ולא מלחמה, ולא קנאה ותחרות, שהטובה תהיה מושפעת הרבה, וכל המעדנים מצויין כעפר, ולא יהיה עסק כל העולם אלא לדעת את ה' בלבד, ולפיכך יהיו ישראל חכמים גדולים ויודעים דברים הסתומים וישיגו דעת בוראם כפי כח האדם, שנאמר (ישעיה יא, ט) "לא יָרְעוּ וְלֹא יִשְׁחִיתוּ בְּכָל הַר קָדְשִׁי כִּי מְלֵאָה הָאָרֶץ דַּעַה אֶת ה' פְּמִים לַיָּם מְכֻסִּים".

אמנם, מחמת ריבוי השפע הגדול נגררים אחר תאוות העולם הזה, ולא מבינים נכון את תפקיד השפע, לכן משמים מסמלים לנו להבין את מטרת השפע, שאינו לחינם אלא למטרה שלו שנוכל כולנו לדעת את ה' ולעבוד אותו מתוך מנוחת הנפש ויישוב הדעת, כנראה שלכן משמים מסמלים לנו.

הגמל את תריסי עיניו וממשיך ללכת בעיניים עצומות - פקוחות. ואף נחיריו של הגמל מאפשרים לו לווסת את גודל פתחי האף ולמנוע חדירת חול. (על פי פרק שירה עם ביאור השירה הזאת לרבי צבי גוטמן).

מלבד זאת, יש לגמל כמין מסננת מיוחדת בגופו, המסננת חלק מהנוזלים של היציאות לפני יציאתם ומחזירה את החלק הנקי יותר לתוך הגוף.

כמו כן בטבע הגמל יש הרגלים שמונעים מהם נזקי חשיפה לשמש, אחד מהם הוא שהגמלים רובצים תמיד כשגבם אל השמש ולא עם הפנים כלפי השמש.

ארץ ישראל – זבת חלב ודבש – ומדבר

כשעם ישראל התקלל בגלות מארצו, הבטיח הקב"ה (ויקרא כו, לב) "וְהִשְׁמַתִּי אֶתְּ אֶת הָאָרֶץ וְשָׁמְמוּ עָלֶיהָ אִיְבֹכֶם הַיְשָׁבִים בָּהּ", וכך הפכה ארץ ישראל שהיתה ארץ זבת חלב ודבש למדבר, (ולא רק מדבר יבש, אלא גם ביצות רבות שנוצרו וזה הבריה רבים בגלל מחלת הקדחת שבה מהיתושים שבביצות). ונבואות רבות נאמרו על פריחתה מחדש של ארץ ישראל, ולעינינו אנו רואים את קיומן של נבואות אלו.

והדבר ניכר לעין בזמננו, כשחצי האי סיני היה בידי יהודים הוא פרח, כמו איזור ימית ועוד, וכשעזבו היהודים את סיני התמעטה הברכה במקום, ואפילו כמות הגשמים במקום ירדה!

הקב"ה נתן חכמה ובינה באדם ליישב את המדבר על ידי קידוחי מי תהום ובהבאת צינורות מים ממקומות אחרים. יתכן שזה כחלק מהכנה לעתיד לבוא שאז נזכה למה שנאמר בישעיהו (מא, יח) "וְאֶפְתַּח עַל שְׁפִיּוֹת הַנְּהָרוֹת וּבְתוֹךְ בְּקָעוֹת מִעֵינֹת אֲשֵׁים מְדַבֵּר לְאֵגֶם מִים וְאָרֶץ צִיָּה לְמוֹצָאֵי מַיִם". ואמרו חז"ל במדרש במדבר רבה (מסעי פרשה כג) "וּמִנֵּן שֶׁהַמְּדַבֵּר עֵתִיד לְהִיֹּת יָשׁוּב שֶׁנֶּאֱמַר אֲשֵׁים מְדַבֵּר לְאֵגֶם מִים, אֵת מוֹצֵא עֲכָשִׁיו אֵין אֵילֵנוֹת בַּמְּדַבֵּר וְעֵתִיד לְהִיֹּת שֶׁם שֶׁנֶּאֱמַר (ישעיהו מא, יט) "אֶתֶּן בְּמִדְבַר אֶרֶץ שְׁטֵה וְהִדַּס וְעַץ שָׁמֶן אֲשֵׁים בְּעֶרְבָה בְּרוֹשׁ תִּדְהַר וְתִאֲשׁוּר יִחְדְּדוּ", ועכשיו אין דרך במדבר שכולו חול ועתיד להיות שם דרך שנאמר אף אשים במדבר דרך בשימון נהרות ואומר (ישעיהו לה, ב) "וְהָיָה שֵׁם מְסָלִיל וְדָרָךְ וְדָרָךְ הַקָּדָשׁ יִקְרָא לָהּ לֹא יַעֲבְרֶנּוּ טָמְאָ וְהוּא לְמוֹ הַלֵּךְ דָּרָךְ וְאִוִּילִים לֹא יִתְעַוּ".

אנא בקשו רחמים על רבינו רבי יואל בן לאה בתושח"י. והן קל כביר לא ימאס תפילת רבים.

ניתן להצטרף לקבלת פרקי תהילים לרפואת הרב במייל זה

S0527189446@GMAIL.COM

לעילוי נשמת מישה בן תמרה ויצחק ת.נ.צ.ב.ה.

תרומות והקדשות: 052-718-9446

ספרי רבנו על המדף:

1. ציון בית חיינו, 3. אבילות החורבן, 5. שיעורים בהיסטוריה (מאורעות ימנו).

ניתן להשיג את הספרים בחנות "יש כיוסי" [סריגת שוורץ], מלכי ישראל 1, ירושלים טל' 02-5383955.

הודעה חשובה לבעלי פלאפון מפוקח: ניתן להתקשר למערכת בדוא"ל או בפלאפון ולקבל העלונים לפלאפון.

להערות והארות, ולקבלת העלון במייל ולתגובות: אש"ל-

איגוד שומעי לקחו של רבינו:

eeguds@gmail.com

למרות שהמדבר הוא מקום שממה וכמעט לא יורדים בו גשמים ולא עוברים בו נהרות, יש בו צומח וחי וחייהם במדבר הם מפלאי הבורא. נביא מעט מחסדי ה' בזה מהצומח ומהחי.

הצומח

הצומחים במדבר ניזונים בעיקר מהטל שירוד בלילה, ומאגירת הגשמים המועטים שירדו. יש להם מבנה מיוחד שמסייע להם לשרוד במדבר. הרבה מצמחי המדבר עליהם בשרניים שלא נוטים להתייבש מהר, וכן היחס בין הנפח לשטח הפנימי מאפשר את שמירת המים בתוכם. חלקם מצמחים עלים במאונך שפניהם יהיו למזרח ולמערב כך הם נהנים מאור השמש בבוקר ובערב ולא בצהריים כשהחום גדול. רוב הצמחים המדבריים מגדלים שורשים עמוקים מאוד, וכך אוגרים בתוכם את הנוזלים לזמן רב, כמו כן ישנם סוגי צמחים שלא נפתחים רק אחרי שירדו גשמים בכמות רבה כזו שיוכלו לגדול בלי ליבול. וכן חלקם רעילים או קוצניים שבעלי חיים לא יאכלו מהם והם יתייבשו.

החי במדבר

ישנם בעלי חיים שחיים במדבר, ומבנה גופם מתאים לחיים במדבר, בדרך כלל ממדי גופם קטן יותר משל חיות באיזורים אחרים, וצבע גופם בהיר יותר כך הם קולטים פחות מחום השמש. (מלבד מה שהצבע הבהיר משמש גם להסוואה מפני טורפים אחרים). חלק מהיונקים המדבריים יש להם אפרכסות רחבות מאוד שאז שטח הפנים שלהם גדול מאוד וכך הם מסלקים חום מגופם, הם מסתובבים בעיקר בשעות הבוקר המוקדמות או לקראת ערב ובשעות החמות נמצאים במקומות מוצלים. יש בעלי חיים שאוכלים בעלי חיים אחרים ומזה באים הנוזלים בגופם.

וכמו כן יש בעל חי המיוחד להליכה במדבר - הגמל, שזכה לכינוי "ספינת המדבר". הוא אחד מפלאי הבריאה המיוחדים, הוא גומא מרחקים במרחבים ארוכי טווח במדבר, בטנו יכולה להכיל מזון ונוזלים לשהות ממושכת במדבר, וכל גופו - מכף רגלו ועד קדקדו מובנה להליכה והשרדות במדבר השומם. בהגיעו למקור מים מרווה הוא את צמאונו במים בכמות הקרובה לשבעים ליטר במהירות מירבית בתוך שש דקות בלבד (לפי זה נחשוב כמה מים נתנה רבקה לפני אליעזר והגמלים!). המים נאגרים בבטנו שם מצויות נאדות - שלפוחיות לאגירת המים. תכונה נוספת חנן ה' את הגמל, בעוד ששאר בעלי החיים מזיעים בשעת מלאכתם מסוגל הגמל לווסת את זיעתו לכמות המינימלית ביותר, זאת מכיון שטמפרטורת הגוף שלו נעה בטווח של כמה מעלות.

גם במקום החם ביותר ובעונה החמה ביותר יוכל הגמל לצעוד כשבעה ימים ללא טיפת מים ואילו בחדשי החורף הקרים יוכל לשרוד ללא מים אף מספר חודשים. דבשת הגמל מכילה שומן ובעצם היא מאגר מזון גדול אשר הגמל מאבס את עצמו ובעת שהוא צריך לאכול והמזון אינו מצוי לפניו הוא ניזון מהשומן שבדבשתו וככל שהוא ניזון עוד ועוד מהשומן שבדבשתו כך הולכת זו ומדלדלת.

אצבעות רגליו מחוברות זו לזו מה שיוצר שטח דריכה רחב כגודל צלחת גדולה. התאמה זו בה חנן אותו ה' מאפשרת לגמל לפסוע בקלות בחול מבלי לשקוע. מזונו החביב עליו הוא צמחים מלוחים מאוד וקוצים ולפיכך צייד הקב"ה את הגמל בלשון קשה שאינה נפגעת מצמחים קוצניים וזנבו קצר גם כן כדי שלא ייפגע מקוצים אלה. עפעפי עיניו של הגמל מפותחים מאד ומצוידים בריסים ארוכים המשמשים מגן מפני גרגרי החול הנישאים לעתים קרובות בסופות המדבר, וכך אף אם חדר לעינו של הגמל חול הוא מפעיל את 'תריסי העיניים' שלו הפועלים כמו מגבים של מכונית ומניעים ימינה ושמאלה וכך הוא מסהר את עיניו. תריסי עיניו שקופים כמו זכוכית ודרכם הוא מסוגל לראות ועל כן כשמתחוללת סופה במדבר סוגר

דבר חודש בחודשו

בס"ד

עלון שומעי לקחו של מורנו הרב יואל שורץ שליט"א
עלון 94 - תמוז 3 תשפא'
כמה ענינים שיש ללמוד מהסכנה המאיימת של גל רביעי של הקורונה